

Právna poradňa

Do mojej pediatrickej ambulancie často prichádzajú pacienti bez sprievodu zákonného zástupcu. Ako je to s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v takýchto prípadoch?

Pediatr. prax, 2019;20(3):140

Touto problematikou sme sa zaoberali vo väčšom rozsahu už v minulosti.^{1,2} Na základe ustanovení zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZoZs“) možno až na výnimky poskytovať zdravotnú starostlivosť len s informovaným súhlasom pacienta. V prípade, ak ide o osobu nespôsobilú udeliť informovaný súhlas, udeľuje informovaný súhlas jej zákonný zástupca. ZoZS, bohužiaľ, predstavuje v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti osobitnú právnu úpravu (lex specialis), podľa ktorej je každá osoba mladšia ako 18 rokov považovaná za osobu nespôsobilú udeliť informovaný súhlas. To neplatí len u tých maloletých, ktorí po dovŕšení veku 16 rokov so súhlasom súdu uzavreli manželstvo.

ZoZS v § 6 ods. 6 písm. b) explicitne určuje, že informovaný súhlas

u osoby nespôsobilej udeliť informovaný súhlas dáva zákonný zástupca. Táto striktná formulácia potom znamená, že v prípade poskytnutia zdravotnej starostlivosti osobe, ktorá dovŕši vek 18 rokov na ďalší deň bez informovaného súhlasu jej zákonného zástupcu bude prípadné poskytnutie zdravotnej starostlivosti porušením ZoZS so všetkými z toho plynúcimi rizikami.

V praxi je časté, že starší maloletí (napríklad študenti stredných škôl) chodia k lekárovi samostatne, bez sprievodu rodičov. Ak by mal pediater dodržať ZoZS, maloletým bez sprievodu zákonného zástupcu by nemal poskytnúť zdravotnú starostlivosť s výnimkou neodkladnej zdravotnej starostlivosti, pri ktorej nie je informovaný súhlas zákonného zástupcu potrebný. Vzhľadom na známu prax možno konštatovať, že všeobecní lekári pre deti a dorast veľmi často porušujú ZoZS tým, že maloletých bez sprievodu vyšetria, a teda im poskytnú zdravotnú starostlivosť.

Túto situáciu považujeme za absurdnú, a preto by mali pediatri prostredníctvom svojich odborných spoločností vyvinúť tlak na zmenu legislatívy. Tým skôr, že už predošlá právna úprava – zákon č. 277/1994 Z. z., obsahovala ustanovenie, podľa ktorého „Ak maloletý pacient starší ako 16 rokov alebo pacient s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony je podľa posúdenia lekára natoľko rozumovo a vôľovo vyspelý, aby vyšetrovací alebo liečebný výkon posúdil a rozhodol o jeho vykonaní, môže dať súhlas na tento výkon sám.“³ Táto úprava bola v súlade

s Občianskym zákonníkom, podľa ktorého majú maloletí spôsobilosť len na také právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti prislúchajúcej ich veku. Návrat k tejto pred vyše 20 rokmi opustenej legislatívnej úprave je nanajvýš žiaduci pre právnu istotu každého lekára, ktorý sa vo svojej praxi stretáva s maloletými. Zastávame totiž názor, že bežné ambulantné výkony majú taký charakter, že primerane rozumovo vyspelý maloletý dokáže posúdiť ich význam, a preto by o nich mohol bez problémov rozhodovať sám, bez zákonného zástupcu.

ZoZS vyžaduje získať informovaný súhlas pred poskytnutím zdravotnej starostlivosti. Neobsahuje však povinnosť získať informovaný súhlas bezprostredne pred poskytnutím zdravotnej starostlivosti. To potom umožňuje získať súhlas na isté zdravotné výkony od zákonného zástupcu pri jednej návšteve pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti maloleťmu pri jeho ďalších návštevách. Aj pri uzatvorení dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti je do textu dohody možné zahrnúť súhlas s bežnými ambulantnými zdravotnými výkonmi. Pri samotnej návšteve maloletého bez sprievodu potom možno vyhovieť aj ďalšej zákonnej požiadavke, podľa ktorej sa takáto osoba sa podieľa na rozhodovaní v najväčšej miere, ktorú dovoľujú jej schopnosti. Riešením tiež môže byť získanie informovaného súhlasu od zákonného zástupcu cez telefón.

Doc. JUDr. MUDr. Peter Kováč, PhD. et PhD.

Of Counsel
Advokátska kancelária Kinstellar
Bratislava

1. Kováč P. Poučenie a súhlas pacienta. *Via pract.* 2004;1(3):191-194.

2. Kováč P. Poučenie a súhlas pacienta v ambulancii pediatra. *Pediatr. Prax.* 2007;5:285-287.

3. K tomu pozri § 13 ods. 4 poslednú vetu citovaného zákona.